

Αλήθεια, τι είναι, στ' αλήθεια, ένα περιοδικό;

Παρουσίαση του 12ου τεύχους του περιοδικού «αληθεια», το οποίο περιλαμβάνει αφιέρωμα στην trans χειραφέτηση, την εικόνα και το βλέμμα, καθώς και τις «Αντιγόνες»

ΓΡΑΦΕΙ Ο ΘΑΝΑΣΗΣ ΛΑΓΙΟΣ

Την Άνοιξη του 2024, ένα περιοδικό με τη βαρυσήμαντη επωνυμία *αληθεια* και τον βαρύτιμο αυτοπροσδιορισμό «περιοδικό ψυχανάλυσης, φιλοσοφίας και τέχνης» κυκλοφόρησε ένα διπλό τεύχος, φθάνοντας αισίως τα 12 τεύχη από την έναρξη κυκλοφορίας του από τις εκδόσεις Πατάκη: Άνοιξη του 2007. Όμως, οι αναγνώστ(ρι)ες που θα επισημάνουν α) μια λογική ανακολουθία ανάμεσα αφενός στο σημαίνον *αληθεια*, το οποίο – εκ πρώτης όψεως και εξ ακοής – πυροδοτεί καθολικευτικούς συνειρμούς και αξιώσεις – δεδομένου ότι *ἡ ἀλήθεια φαντάζει αἶδια* και αιώνια –, και αφετέρου στον *εφήμερο* χαρακτήρα ενός περιοδικού, και β) μια χρονική ανακολουθία ανάμεσα

φυλλα-οιονεί πίνακες περιεχομένων, για να αντιληφθεί ότι όντως διανοίχθηκε μια φιλόξενη ζώνη όπου εντός της πάλλεται η επιθυμία κινητοποιώντας τη βαθμίδα του γράμματος με αφιερώματα (σε στοχαστές και/ή σε θεματικές), *varia* (ποικίλα κείμενα θεωρητικού προβληματισμού), «φακέλους» (συλλογές κειμένων μιας επίκαιρης θεματικής), μεταφράσεις, συνεντεύξεις και βιβλιοπαρουσιάσεις υπό το σημείο κύριων ονομάτων (J. Derrida, P. Celan, J. Lacan, Ph. Lacoue-Labarthe, Γ. Ρόρρης, Fr. Kittler, Goya, A. Badiou, Deleuze, Cy Twobly) και θεματικών («Ψυχανάλυση και θεωρία των μέσων», «Δεκέμβρης 2008», «Το Κλεμμένο Γράμμα», «Διαφορά των φύλων», «Κρίση», «Το τέλος της διαφοράς των φύλων», «Ψυχανάλυση και Λογοτεχνία», «Λακάν και Ντελέζ», «Αντιγόνη και ηθική της ψυχανάλυσης», «trans χειραφέτηση», «εικόνα και το βλέμμα», «Αντιγόνη-Αντιγόνες»), συυφασμένων με τον ερμηνευτικό μίτο της ψυχανάλυσης, της φιλοσοφίας, της τέχνης επί του κάναβου της *αληθειας*. Όμως, οι αναγνώστ(ρι)ες δεν παραιτούνται ενδεχομένως από την προσπάθεια κατανόησης αυτής της, με αδρές μολυνιές, θεωρητικής στενογραφίας *de omni re scibili*: αρκεί όλη

«Η προσπάθεια με την αληθεια στριμνίζεται στην επιθυμία να ανοίξουμε μια φιλόξενη ζώνη συστέγασης και διαλόγου της ψυχανάλυσης, της φιλοσοφίας, της τέχνης, και όλων των πρακτικών που κινητοποιούν τη βαθμίδα του γράμματος»

στα 17 έτη κυκλοφορίας και στα 12 τεύχη (μάλιστα 2 εξ αυτών διπλά), ενδεχομένως να θέσουν το ερώτημα: *Αλήθεια, τι είναι, στ' αλήθεια, ένα περιοδικό;* Κατ' αρχάς και κατ' αρχήν, ας υπενθυμίσουμε τι σημείωναν στην εναρκτήρια παράγραφο του 1ου τεύχους πριν από 17 ολόκληρα χρόνια, οι τρεις καθ' ύλην αρμόδιοι: «Η προσπάθεια που ξεκινάμε με την *αληθεια* στριμνίζεται στην επιθυμία μας να ανοίξουμε μια φιλόξενη ζώνη συστέγασης και διαλόγου της ψυχανάλυσης, της φιλοσοφίας, της τέχνης, και γενικότερα όλων των πρακτικών που κινητοποιούν τη βαθμίδα του γράμματος». Ας υπενθυμίσουμε, επίσης, ότι η προαναφερθείσα καθ' ύλην αρμόδια τριάδα ιδρυτ(ρι)ών συνεπικουρήθηκε όλη αυτή τη χρονική περίοδο ως προς το πνεύμα και γράμμα της έκδοσης από μία διεπιστημονική ομάδα ελλήνων και ξένων στοχαστών, πανεπιστημιακών και μη, καθιστώντας την *αληθεια* ένα ελληνογλωσσό επιστημονικό περιοδικό με διεθνές κύρος – σαν και αυτό που φέρει το σημαίνον που κοσμεί τα εξώφυλλά του. Αρκεί το βλέμμα των αναγνώστ(ρι)ών να καϊδέψει αυτά τα καλαίσθητα εξώ-

αυτή η ομολογουμένως πληθυντική, πολυφωνική και πολυσιδηής θεματολογία, με όλες τις θεωρητικές απαιτήσεις και τις πρακτικές της συνεπαγωγές σε επίπεδο οικονομίας δυνάμεων και πόρων (ανθρώπινων και χρηματικών), για να δικαιώσει και να δικαιολογήσει, κοντολογίς να νομιμοποιήσει, τον ομολογουμένως (α)περιοδικό χαρακτήρα της *αληθειας*; Δεν αναιρείται εξαιτίας αυτής της λογικής και χρονικής ανακολουθίας η ίδια η ουσία του περιοδικού, η οποία – εξ ορισμού – βασίζεται στην επικαιρότητα και στην περιοδικότητα, ήτοι στην παροντική διάσταση και στην εύρυθμη και εύτακτη κυκλικότητα της επανάληψης εντός του χρόνου;

Κι όμως, εδώ ακριβώς έγκειται ο μοντέρνος, πολύ μοντέρνος χαρακτήρας της *αληθειας*. Η πεμπτουσία της νεωτερικότητας, όπως έδειξε ο Foucault στο «Τι είναι Διαφωτισμός;», είναι η φιλοσοφική θεώρηση του (παρ)όντος, όπως την εγκαινίασε ο Kant το 1784, απαντώντας στο ερώτημα που έθεσε ένα βερολινέζικο περιοδικό, ήτοι η επικαιρο-ποίηση ανεπίκαιρων ερωτημάτων.* Ωστόσο, αυτή η φιλοσοφική

θεώρηση παραμένει προ-νεωτερική, αν δεν συνδυαστεί με την τέχνη και το καλλιτεχνικό βλέμμα που δεν έχει ως έδρα του ένα σταθερό σημείο παρατήρησης, αλλά μετακινείται διαρκώς και αλλάζει προοπτικές, ακολουθώντας τα βήματα του *flâneur*, του πλάνητα που περιέγραψε ο Baudelaire προσφυώς ως την υποκειμενικότητα που σκοπεύει «να αποσπάσει από την παροδικότητα της μόδας την ποίηση που εγκαταβίβει μέσα στην ιστορία, να εξάγει το αιώνιο από το παροδικό». ** Όμως, ούτε η συνύφανση φιλοσοφικού στοχασμού και καλλιτεχνικού βλέμματος αρκούν για να εξ-υφάνουν τα πέπλα της *αληθειας*, καθώς δεν μπορεί κανείς να είναι απόλυτα μοντέρνος, αν δεν λάβει στα σοβαρά τη μοντέρνα, πολύ μοντέρνα απόφαση του Rimbaud «Je est un autre» [«Εγώ είναι ένας άλλος»], όπου ο διχασμός του υποκειμένου προοικονομείται ποιητικά πριν τον ανακαλύψει κλινικά το πιο «διάσημο αυτό του 19ου αιώνα» (Freud) και τον καταστήσει ψυχαναλυτικό αρχιμήδειο σημείο η λακανική (συμβολο)ποίηση της κλινικής εμπειρίας και ερμηνείας του λόγου του ασυνειδήτου.

Ως ιστός αράχνης

Ίσως τώρα, *εκ των υστέρων*, όπως προειδοποιεί η ψυχανάλυση, φωτίζεται υπό μια άλλη προ-οπτική το ερώτημα: *Αλήθεια, τι είναι, στ' αλήθεια, ένα περιοδικό;* Ίσως τώρα, η γλώσσα ως ιστός αράχνης, όπως την εξεικονίζει ο Lacan, εξ-υφαίνοντας κυκλοτερώς τον ιστό της γύρω από την ίδια τη σκέψη, δεδομένου ότι έχουμε μόνο τη γλώσσα για να μιλήσουμε για τη γλώσσα, αναδεικνύει ότι η *αληθεια* δεν υπάγεται στην περιοδικότητα ούτε περιορίζεται στην επικαι-

Το περιοδικό προσκαλεί σε συζήτηση για το 11ο-12ο τεύχος στις 30 Οκτωβρίου (19.30) στο Κέντρο Ψυχαναλυτικών Ερευνών Αθήνας, Ρεθύμνου 5. Μιλούν οι: Γιάννης Πρελορέντζος, καθηγητής Φιλοσοφίας, Χλόη Κολύρη, ψυχίατρος, Γιώργος Φουρτούνης, αναπληρωτής καθηγητής Παντείου, Δημήτρης Βεργέτης, ψυχαναλυτής

ρότητα, αλλά περι-στρέφεται αδιάκοπα και αναστοχαστικά επί του (παρ)όντος: *Αλήθεια, τι είναι, στ' αλήθεια, η αληθεια*; Όπως ο *flâneur*, η *αληθεια* είναι μια (εγ) γραφή που περι-οδεύει, ένα οδικό που (εγ)γράφεται όχι μόνο *περί* της διάστασης του χρόνου, αλλά που περι-γράφει περι-πλανώμενη τη διάσταση του *χώρου*, *φυλ(λ)ο-μεταβαίνοντας* μέσα από τις σελίδες της σε μια *passante*, εμπνέοντας τους στίχους του Baudelaire: «δεν ξέρω από πού ήρθες· αγνοείς πού πάω»*** δεδομένου ότι η *αληθεια* από το πρώτο μέχρι το τελευταίο τεύχος είναι μια περαστική η οποία, παραφράζοντας τον Benjamin, «είναι ένας έρωτας όχι τόσο με την πρώτη όσο με την τελευταία ματιά»,**** αλλά και η οποία, μη πκόντας αποκλειστικά ως *αλήθεια*, αποδεικνύεται κυριολεκτικά και ουσιαστικά ένα περιοδικό, μια περι-διάβαση στα μονοπάτια της σκέψης, μια *αλητεία*...

* Βλ. Μ. Foucault, *Τι είναι Διαφωτισμός;*, μτφρ. Σ. Ροζάνης, Αθήνα, Ερασμός 2003 & Im. Kant, *Δοκίμια*, μτφρ. Ε. Παπανούτσος, Αθήνα, Δωδώνη 1971.

** Ch. Baudelaire, *Ο ζωγράφος της μοντέρνας ζωής*, μτφρ. Ε. Βλαβιανού, Αθήνα, Παπαδόπουλος 2018, σ. 39.

*** Ch. Baudelaire, «À une passante/ Σε μια περαστική», στο *Ta άνθη του Κακού*, μτφρ. Γ. Κεντρωτής, Αθήνα, Gutenberg 2018, σ. 289.

**** W. Benjamin, *Σαρλ Μπωντλαίρ. Ένας λυρικός στην ακμή του καπιταλισμού*, μτφρ. Γ. Γκουζούλης, Αθήνα, Αλεξάνδρεια 2002, σ. 55.

Ο Θανάσης Λάγιος είναι δρ. Φιλοσοφίας στο ΕΚΠΑ

«Ο Ιησούς μπροστά στον Πιλάτο», του ρώσου Νικολάι Γκε (1890). Στη μεταξύ τους σιχομυθία ο Πιλάτος θέτει το περίφημο ερώτημα «τί ἐστιν ἀλήθεια;» (Κατά Ιωάννη 18, 38), αφού πρωτύτερα ο Ιησούς του αποκάλυψε τον σκοπό της δράσης του: «εις τοῦτο γεγέννημαι καὶ εἰς τοῦτο ἐλήλυθα εἰς τὸν κόσμον, ἵνα μαρτυρήσω τῇ ἀληθείᾳ» (Ιω. 18, 37)